

Soud: Nejvyšší soud
Datum rozhodnutí: 11/19/2014
Spisová značka: 4 Tdo 1310/2014
ECLI: ECLI:CZ:NS:2014:4.TDO.1310.2014.1
Typ rozhodnutí: USNESENÍ
Heslo: Usmrcení z nedbalosti
Dotčené předpisy: § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.
Kategorie rozhodnutí: D

4 Tdo 1310/2014-35

U S N E S E N Í

Nejvyšší soud projednal v neveřejném zasedání konaném dne 19. listopadu 2014 dovolání obviněného **Z. K.**, proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 12. 6. 2014 sp. zn. 9 To 167/2014, v trestní věci vedené u Okresního soudu v Klatovech pod sp. zn. 1 T 6/2013, a rozhodl **t a k t o :**

Podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. **s e** dovolání obviněného **Z. K. o d m í t á.**

O d ů v o d n ě n í :

Okresní soud v Klatovech v této trestní věci rozhodoval několikrát. Nejprve obviněného **Z. K.** uznal vinným přečinem usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1 tr. zákoníku trestním příkazem ze dne 5. 2. 2013 sp. zn. 1 T 6/2013, proti němuž podal obviněný řádně a včas odpor, takže tím automaticky došlo k jeho zrušení. Poté bylo ve věci nařízeno hlavní líčení, ve kterém byl obviněný odsouzen pro přečnem usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1 tr. zákoníku a to rozsudkem ze dne 5. 6. 2013 sp. zn. 1 T 6/2013, přičemž mu byl uložen trest a též bylo rozhodnuto o odkázání poškozených s požadavky na náhradu škody na občanskoprávní řízení. Tento rozsudek byl na základě odvolání obviněného a poškozených **K. P.**, **D. B.** a **A. S.** zastoupených zmocněncem **Ing. M. S.** usnesením Krajského soudu v Plzni ze dne 12. 12. 2013 sp. zn. 9 To 327/2013 podle § 258 odst. 1 písm. b) a f) tr. ř. zrušen v celém rozsahu a podle § 259 odst. 1 tr. ř. byla věc vrácena Okresnímu soudu v Klatovech k novému projednání a rozhodnutí.

Okresní soud v Klatovech pak v novém hlavním líčení rozsudkem ze dne 1. 4. 2014 sp. zn. 1 T 6/2013 uznal obviněného **Z. K.** vinným přečinem usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1 tr. zákoníku, jehož se dopustil tím, že dne 14. 9. 2012 v době kolem 11.45 hod. v k.ú. obce **H.**, část **T.**, okr. **K.**, v lesním porostu označeném vedeném pod místním názvem **S.**, kde prováděl pomocí motorové pily těžbu dřeva, nezajistil dostatečně bezpečnost osob pohybujících se v lese a na přilehlé lesní cestě v prostoru ohroženém při kácení stromů, když obviněným poražený padající strom vysoký cca 27 m zasáhl zde procházejícího houbaře **J. P.**, a tímto bylo způsobeno poškozenému drtivé poranění mozkové části hlavy a hrudníku, kdy následkům poranění na místě podlehl.

Za to byl obviněnému podle § 143 odst. 1 tr. zákoníku uložen trest odnětí svobody v trvání deseti měsíců, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na

zkušební dobu jednoho roku. Obviněnému byla podle § 228 odst. 1 tr. ř. uložena povinnost zaplatit na náhradu škody poškozeným: K. P., částku ve výši 264.774,- Kč, D. B., částku ve výši 240.000,- Kč, A. S., částku ve výši 240.000,- Kč a Zdravotní pojišťovně Ministerstva vnitra ČR, IČ 47114304, částku ve výši 1.962,- Kč. Se zbytkem svého nároku na náhradu škody byly podle § 229 odst. 2 tr. ř. poškozené K. P., D. B. a A. S. odkázány na řízení ve věcech občanskoprávních.

Odvolání obviněného, které proti tomuto rozsudku podal, zamítl podle § 256 tr. ř. Krajský soud v Plzni usnesením ze dne 12. 6. 2014 sp. zn. 9 To 167/2014.

Toto usnesení odvolacího soudu napadl obviněný prostřednictvím svého obhájce dovoláním, jež opřel o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

Chybné hmotně právní posouzení věci spatřuje dovolatel v tom, že oba soudy nižších stupňů nesprávně vyhodnotily rozsah jeho povinnosti zabezpečit a vyznačit místo, kde probíhá těžba dřeva, a otázku spoluzavinění poškozeného mající určující vliv na vinu i trest obviněného a rozsah jeho povinnosti k náhradě škody. Oba soudy se nesprávně zaměřily na zjištění, zda obviněný porušil bezpečnostní princip obsažený v podzákoných právních předpisech bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, zejména pak nařízení vlády ČR č. 28/2002 Sb., kterým se stanoví způsob organizace práce a pracovních postupů, které je zaměstnavatel povinen zajistit při práci v lese a na pracovištích obdobného charakteru (dále jen „nařízení vlády č. 28/2002 Sb.“), ačkoliv byl odsouzen za spáchání přečinu usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1 tr. zákoníku, a nikoliv tohoto přečinu v jeho kvalifikované skutkové podstatě podle odstavce 2 téhož ustanovení, tedy porušením důležitých zvlášť uložených povinností, tudíž bylo třeba vycházet při vymezení domněle zanedbaných povinností obviněného důsledně z posouzení příčinné souvislosti mezi zanedbanou povinností a vznikem újmy na zdraví poškozeného. Opomenutí povinností osoby provádějící těžbu dřeva nemající vliv na vznik škodlivého následku mohou být relevantní v rovině správního práva například na úseku BOZP, avšak nemají žádnou trestněprávní relevanci, takže nařízení vlády č. 28/2002 Sb. může být maximálně určitým metodickým vodítkem. Dovolatel se domnívá, že povinností osoby provádějící těžbu dřeva je usilovat, aby svou činností a jejími důsledky, tedy zejména pády kácených stromů nedocházelo ke vzniku škod na majetku a zdraví osob. V takovém postavení se obviněný mohl spolehnout na kombinaci tří faktorů: vlastního opatření (značky, tabule, zábrany, ostražba), právní povinnosti ostatních osob pohybujících se v lese (zejména vstup do lesa na vlastní nebezpečí, zákaz vstupu do prostoru těžby) a smyslového vnímání a ostražitosti ostatních osob v lese.

Oba soudy podle dovolatele nesprávně uzavřely, že jediným relevantním faktorem je zabezpečovací činnost osoby provádějící těžbu, která je tak široká, že musí učinit prakticky všechny myslitelná technická, organizační a personální opatření, aby nemohlo dojít ke zranění cizí osoby, a to ani za situace, kdy by si tato cizí osoba počínala zcela nezodpovědně, ignorovala své okolí, nedbala žádných známek nebezpečí, nerozhlížela se, neposlouchala a neuvažovala, tedy jednalo by se o v nemalém množství osoby nedbalé, smyslově postižené a intelektově nevybavené. Naopak tyto osoby mají také své povinnosti při pohybu v lese, své smysly, rozum a opatrnost, jež musí vynaložit, a obviněný byl oprávněn se na uvedené přiměřeně spolehnout.

Z hlediska trestního práva je nutno posuzovat rozumnou míru vymezení a vyznačení místa těžby v kontextu skutečnosti, že sama těžební činnost je mimořádně nápadná a hlučná i bez jakéhokoli vyznačení (pohyb lesní mechanizace, řev motorových pil, hlučné padání stromů do podrostu, svážení a tahání dřeva, ořezávání větví, manipulace s řetězy, tlučení do klínů či sekání sekerami, vůně pořezaného dřeva, nápadné piliny, ořezané větve, rozryté lesní cesty apod.). Osoba pohybující se v lese ji tedy ihned rozpozná i z dálky, je proto absurdní, že by si ji všimla, až když dojde k místu těžby, kde teprve bude upozorněna výstražnou tabulkou. Podobně nereálná je představa, že si osoby ve městě bez dostatečného ohrazení a vyznačení nepovšimnou práce se

sbíječkou či rypadlem. Dovolatel zdůraznil povinnost návštěvníků lesa být zde ve zvýšené míře obezřetní, pozorní a opatrní a jejich povinnost vyhýbat se lesním nebezpečím vyplývajícím z ustanovení § 19 odst. 1 zákona č. 189/1995 Sb., o lesích a o změně a doplnění některých zákonů (lesní zákon) (dále jen „lesní zákon“), podle něhož každý má právo vstupovat do lesa na vlastní nebezpečí, sbírat tam pro vlastní potřebu lesní plody a suchou na zemi ležící klest. V tomto smyslu je povinna tato osoba počítat s celou řadou pro ni hrozících nebezpečí typicky se vyskytující v lese, jež dovolatel příkladně uvádí, a tedy musí počítat i s notoricky známou eventualitou, že by v lese mohla probíhat těžba dřeva, a je třeba se proto dostatečně chránit. Jako ochrana slouží i zákaz vstupovat do porostů, kde se provádí těžba, manipulace nebo doprava dříví podle § 20 odst. 1 písm. i) lesního zákona. Lze důvodně očekávat, že osoby pohybující se v lese vědí, že nesmějí vstupovat do míst, kde se provádí těžba, neboť jim tak ukládá zákon, pokud jim tak nekáže přirozená ostražitost a zdravý rozum. Lze tedy rozumně předpokládat, že osoba, která si povšimne probíhající těžby dřeva v lese, přiměřeně zvýší svou pozornost a bude se aktivně snažit místu s těžbou vyhnout.

Okruh preventivních povinností dovolatele byl soudy nepřiměřeně extensivně vyložen tak, jako kdyby těžba dřeva v lese byla aktivita skrytá a nenápadná a osoby pohybující se v lese byly nevědomé, oprávněně nepozorné a spoléhající se na ochranu třetích stran. Přířkly mu tedy mnohem přísnější a širší okruh prevenčních povinností, než kolik by odpovídalo podmínkám vědomé nedbalosti podle trestního zákoníku. Formu zavinění obviněného klasifikovaly nesprávně jako nevědomou nedbalost, přestože se jedná o závěr rozporný se skutkovou větou i se zbytkem odůvodnění rozhodnutí a průběhem skutkového děje popsáním soudem, jelikož by se na základě jim popisovaných skutečností jednalo o ukázkový příklad vědomé nedbalosti, neboť obviněný si byl podle soudů vědom, že manipulací se dřevem a pády stromů může způsobit újmu na zdraví jiných osob, ale bez přiměřeného důvodu spoléhal na to, že se tak nestane. Naopak bylo podle dovolatele nutno v návaznosti na charakter těžební činnosti a jejích vnějších projevů a zákonných povinností osoby pohybující se v lese vyložit, jaká opatření jsou z hlediska vědomé nedbalosti dostatečná či nedostatečná, aby se osoba provádějící těžbu mohla rozumně spoléhat na to, že do prostoru těžby třetí osoby vstupovat nebudou. Pro vyloučení vědomé nedbalosti postačuje, že se obviněný spolehl na přiměřený důvod, že jeho činností nedojde ke vzniku škodlivého následku, tedy bylo třeba posoudit, zda učinil opatření, která byla s ohledem na okolnosti přiměřená tomu, aby se mohl domnívat, že ke škodlivému následku nedojde. Uzavřel, že jeho opatření, která provedl a na něž se spolehl, byla takového charakteru. Nejednalo se proto z jeho strany o spolehnutí se na nedostatečný důvod a nedošlo k naplnění znaku zavinění ve formě nedbalosti. Tyto okolnosti obviněného jednoznačně vyvíňují, přičemž obviněný měl být správně obžaloby zproštěn nejpozději soudem druhého stupně na základě svého odvolání.

Obdobná situace pak podle dovolatele vyvstává i při posouzení povinnosti obviněného k náhradě škody poškozeným, neboť při existenci spoluzavinění poškozeného tento škodu nese poměrně ve smyslu § 441 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“), jenž na věc dopadá podle § 3079 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, účinného od 1. 1. 2014, s ohledem na okamžik vzniku škody. Poškozený byl povinen dbát v lese o své bezpečí, neboť povinnost osoby pohybující se v lese dbát o svou bezpečnost a vyhýbat se místům, kde probíhá těžba, je v souladu s platným právem výrazně vyšší než v běžném životě, takže v okamžiku, kdy v lese těžbu zaznamenal (z celkového hluku těžebního provozu a jeho dlouhodobosti je patrné, že poškozený, který se pohyboval v lese, který dobře znal a znal i jeho vlastnosti a nebezpečí, si musel být vědom toho, že v lese k těžbě dochází), měl zbystřit a pohybovat se zvýšenou ostražitostí a aktivně usilovat o lokalizaci místa těžby a vyhnout se mu. Je nepředstavitelné, že by zaznamenal těžbu až pádem stromu náhle jeho směrem, že by snad nikdy předtím neslyšel motorovou pilu, pády stromů, tlukot sekery či palice a další projevy těžby. Z uvedeného je zřejmé, že poškozený si byl vědom probíhající těžby v lese, ale vzal tuto skutečnost na lehkou váhu, zřejmě se však rozhodl pokračovat ve své vycházce s tím, že se místu nějak

vyhne, aniž by učinil konkrétní opatření, aby se tak skutečně stalo, tedy bez přiměřeného důvodu se spoléhal na to, že její těžba nijak neohrozí. Z místa, kde vstoupil na hlavní lesní cestu, je zřetelné, že se spíše než vyhnout se místu těžby zajímal o to, aby se pohodlně dostal na dobrou cestu, po které se nadále hodlal pohybovat. Poškozený si tedy počínal nedbale a na vzniklém následku nese svůj díl viny. Zjišťování konkrétního rozsahu spoluzavinění poškozeného považuje dovolatel za otázku zřejmě přesahující možnosti a potřeby trestního řízení, takže poškození měli být odkázáni se svým nárokem na náhradu škody na občanskoprávní řízení.

Dovolatel proto navrhl, aby Nejvyšší soud usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 12. 6. 2014 sp. zn. 9 To 167/2014 zrušil podle § 265k odst. 1 tr. ř., a aby sám rozhodl rozsudkem podle § 265m odst. 1 tr. ř. tak, že obviněného ve smyslu § 226 tr. ř. zproští obžaloby a poškozené s jejich nároky odkáže na řízení v věcech civilních podle § 229 odst. 1 tr. ř. Pakliže Nejvyšší soud shledá důvodnost dovolání pouze v rozsahu otázky náhrady škody a napadené usnesení zruší částečně pouze v rozsahu, v němž došlo k zamítnutí odvolání obviněného do výroku o náhradě škody rozsudku soudu prvního stupně, navrhl dovolatel, aby Nejvyšší soud následně za užití § 265m odst. 2 tr. ř. ve spojení s § 265 tr. ř. odkázal poškozené s jejich nároky na občanskoprávní řízení. Pokud Nejvyšší soud ve věci sám nerozhodne, obviněný alternativně navrhl, aby po zrušení napadeného rozhodnutí věc podle § 265l odst. 1 tr. ř. vrátil Krajskému soudu v Plzni a přikázal mu, aby o věci znovu jednal a rozhodl.

Státní zástupce činný u Nejvyššího státního zastupitelství ve svém písemném vyjádření k dovolání obviněného uvedl, že spoluzavinění poškozeného nevyklučuje odpovědnost pachatele za trestný čin usmrcení z nedbalosti podle § 143 tr. zákoníku, jehož se dopustí ten, kdo jinému z nedbalosti způsobí smrt, když postačuje, aby jednání pachatele bylo jednou z příčin následku, bez které by následek nenastal, resp. nenastal tak, jak nastal. Státní zástupce souhlasí s tím, že osoba pohybující se v lese se má v zájmu bezpečnosti svého života a zdraví vyhnout místům, kde probíhá těžba. Dovolatel však pomíjí některé konkrétní okolnosti případu, které vyplývají ze skutkových zjištění učiněných soudem při ohledání místa činu a rozvedených na straně 7 odsuzujícího rozsudku. Z těchto zjištění vyplývá, že poškozený přicházel k místu smrtelného úrazu ze směru, který nebyl nijak označen varováním před těžbou (výstražnou tabulí nebo výstražnou páskou, popř. ústní výstrahou další osoby). Poškozený tak mohl být varován pouze zvukem motorové pily v době, kdy byla používána, z tohoto zvuku však s ohledem na situaci na místě činu nebylo patrné přesné místo práce. Nadto dovolatel motorovou pilu nepoužíval nepřetržitě (sám obviněný ve své výpovědi uváděl, že krátce před pádem stromu zarážel tzv. těžební klín) a že motorové pily může být použito i při jiných pracích v lese než při vlastní těžbě dřeva (např. rozřezání kmenů již skácených), takže zvuk motorové pily nutně nesignalizuje, že někde v blízkosti probíhá činnost tak nebezpečná, jako je kácení vzrostlých stromů. Současně podle skutkových zjištění nalézacího soudu obviněný kácel strom do prostoru, do kterého měl minimální až žádný výhled.

Dodržení dovolatelem citovaného ustanovení § 20 písm. i) lesního zákona (zákaz vstupovat do porostů, kde se provádí těžba, manipulace nebo doprava dříví) předpokládá, že osoba pohybující se v lese ví o tom, že se v určitém prostoru takováto činnost provádí. Tvrzení dovolatele, podle kterého s ohledem na charakter těžební činnosti (zejména její hlučnost) musí být místo prováděné těžby patrné i v případě, že není nijak označeno, lze do určité míry přisvědčit v případě rozsáhlé těžební činnosti prováděné větším množstvím pracovníků za použití většího množství těžební techniky. V tomto případě však obviněný prováděl těžbu sám na místě, které ze směru, odkud přicházel poškozený, nebylo nijak označeno ani jinak zabezpečeno. Za této situace nelze přičítat poškozenému porušení zákazu vstupu do místa prováděné těžby, když o této činnosti s ohledem na okolnosti výše uváděné zřejmě vůbec nevěděl. Ani za předpokladu, kdyby si nějaká osoba počínala riskantně a vstoupila svévolně do místa těžby dostatečně označeného nebo jinak patrného, neznamená to bez dalšího, že těžba může provádět svoji činnost bez ohledu na život a

zdraví takové osoby. V dané věci však lze podle státního zástupce souhlasit se závěrem soudů, pokud spoluzavinění na straně poškozeného vůbec neshledaly.

Státní zástupce považuje za nepřiléhavý dovolatelův odkaz na ustanovení § 19 odst. 1 lesního zákona, neboť z něj podle jeho názoru vyplývá povinnost osoby vstupující do lesa snášet nebezpečí plynoucí z charakteru pohybu v lesním porostu (pád a úraz při pohybu v těžko schůdném lesním terénu, zranění padající větví) a nemožnost požadovat v takovém případě po vlastníku nebo nájemci lesa náhradu škody. Nelze však na citované ustanovení odkazovat v případě újmy na zdraví způsobené při pohybu v lese činností jiné osoby. Obstát nemohou ani některé další námitky dovolatele. Porušení konkrétních povinností vyplývajících ze zákonných a podzákonných norem má sice význam zejména z hlediska znaků kvalifikované skutkové podstaty podle § 143 odst. 2 tr. zákoníku, to však neznamená, že by z porušení těchto norem nebylo možno dovozovat trestní odpovědnost pachatele i v případě základní skutkové podstaty podle § 143 odst. 1 tr. zákoníku. V daném případě se jedná o porušení bodu 12 části II. přílohy nařízení vlády č. 28/2002 Sb., ze kterého vyplývá zákaz kácet strom v případě, že se v ohroženém prostoru, tj. kruhové ploše nejméně o poloměru dvojnásobné výšky káceného stromu, nachází fyzická osoba, která zde nekoná práci. Příčinná souvislost mezi porušením tohoto zákazu a smrtelným zraněním poškozeného je evidentní. Polemika dovolatele týkající se této problematiky je ovšem do značné míry bezpředmětná, neboť v tzv. skutkové větě nebyl žádný porušený mimotrestní předpis zmíněn a v odůvodnění soudních rozhodnutí bylo přiléhavě uvedeno, že dovolatel nezabezpečením prostoru, kde prováděl těžbu, porušil minimálně obecné ustanovení § 415 občanského zákoníku účinného v době činu.

Dovolatelova argumentace o „ukázkovém příkladu vědomé nedbalosti“ a nesprávnosti závěru soudů o nedbalosti nevědomé fakticky uplatňuje námitky směřující v jeho neprospěch. Vědomou nedbalost je totiž třeba považovat za závažnější formu zavinění nežli nedbalost nevědomou. Některé úvahy nalézacího soudu, podle kterých obviněný věděl, že v lese se běžně pohybují osoby sbírající houby, a to i mimo lesní cesty (str. 8 rozsudku), vskutku nasvědčují spíše zavinění ve formě nedbalosti vědomé nežli nevědomé. Tomuto závěru ostatně nasvědčuje i výpověď samotného obviněného o jeho varovném výkřiku bezprostředně před pádem stromu. Přes tuto vědomost o pohybu dalších osob v lese při tom obviněný místo těžby řádně nezajistil a skácel strom do prostoru, který ani neměl pod dostatečnou vizuální kontrolou. Zaviněně formě minimálně nevědomé nedbalosti, kdy obviněný možné nebezpečí pro další osoby řádně nezhodnotil a nevěděl, že může způsobit újmu na zdraví nebo smrt jiné osoby, ačkoliv vzhledem k okolnostem a svým poměrům o tom vědět měl a mohl, je však podle státního zástupce u dovolatele dáno zcela evidentně. V této souvislosti dodal, že trestný čin podle § 143 tr. zákoníku může být spáchán z nedbalosti vědomé i nevědomé, takže i tato polemika dovolatele je do značné míry bezpředmětná z hlediska existence zákonných znaků stíhaného trestného činu. Skutek v podobě vymezené v tzv. skutkové větě a v odůvodnění soudních rozhodnutí proto vykazuje všechny znaky trestného činu usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1 tr. zákoníku.

Státní zástupce k námitkám dovolatele proti výroku o náhradě škody stručně poznamenal, že za situace, kdy ze skutkových zjištění soudy nedovodily spoluzavinění poškozeného, nebylo důvodu, aby při rozhodování o náhradě škody krátily nároky poškozených podle § 441 občanského zákoníku. Soudy již provedly veškeré dostupné důkazy ke zjištění okolností, za kterých došlo ke smrtelnému zranění poškozeného. Pokud by teoreticky jeho spoluzavinění zjistily, nic nebránilo tomu, aby určily míru tohoto spoluzavinění a škodní nároky poškozeným přiznaly alespoň částečně.

Navrhl proto, aby Nejvyšší soud dovolání obviněného podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl jako zjevně neopodstatněné, a to v neveřejném zasedání v souladu s § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř., a to i pro případ jakéhokoli jiného nežli výše navrhovaného rozhodnutí Nejvyššího soudu (§ 265r

odst. 1 písm. c) tr. ř.).

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. ř.) zjistil, že dovolání obviněného směřující do usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 12. 6. 2014 sp. zn. 9 To 167/2014 je přípustné z hlediska ustanovení § 265a odst. 1, 2 písm. h) tr. ř. Obviněný je podle § 265d odst. 1 písm. b) tr. ř. osobou oprávněnou k podání dovolání (pro nesprávnost výroku rozhodnutí soudu, který se jí bezprostředně dotýká). Dovolání, které splňuje náležitosti obsahu dovolání podle § 265f odst. 1 tr. ř., obviněný podal prostřednictvím svého obhájce, tedy v souladu s ustanovením § 265d odst. 2 tr. ř., ve lhůtě uvedené v ustanovení § 265e odst. 1 tr. ř. a na místě určeném tímž zákonným ustanovením.

Nejvyšší soud se proto zabýval otázkou opodstatněnosti dovolatelem uplatněného dovolacího důvodu. Dovolací důvod podle **§ 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.** je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů. Tento dovolací důvod neumožňuje brojit proti porušení procesních předpisů, ale výlučně proti nesprávnému hmotně právnímu posouzení (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 1. 9. 2004 sp. zn. II. ÚS 279/03). Skutkový stav je při rozhodování o dovolání hodnocen pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva. S poukazem na tento dovolací důvod totiž nelze přezkoumávat a hodnotit správnost a úplnost zjištění skutkového stavu či prověřovat úplnost provedeného dokazování a správnost hodnocení důkazů ve smyslu ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. ř. (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 15. 4. 2004 sp. zn. IV. ÚS 449/03).

Opakovaně již bylo vysloveno, že Nejvyšší soud není povolán k dalšímu, již třetímu justičnímu zkoumání skutkového stavu (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 5. 2004 sp. zn. IV. ÚS 73/03). Případy, na které dopadá ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., je tedy nutno odlišovat od případů, kdy je rozhodnutí založeno na nesprávném skutkovém zjištění. Dovolací soud musí vycházet ze skutkového stavu tak, jak byl zjištěn v průběhu trestního řízení a jak je vyjádřen především ve výroku odsuzujícího rozsudku, a je povinen zjistit, zda je právní posouzení skutku v souladu s vyjádřením způsobu jednání v příslušné skutkové podstatě trestného činu s ohledem na zjištěný skutkový stav. Jinak řečeno, v případě dovolání opírajícího se o dovolací důvod uvedený v ustanovení § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. zákon vyžaduje, aby podstatou výhrad dovolatele a obsahem jím uplatněných dovolacích námitek se stalo tvrzení, že soudy zjištěný skutkový stav věci, popsany v jejich rozhodnutí (tj. zejména v tzv. skutkové větě výrokové části, popř. blíže rozvedený či doplněný v odůvodnění), není takovým trestným činem, za který jej soudy pokládaly, neboť jimi učiněné skutkové zjištění nevyjadřuje naplnění všech zákonných znaků skutkové podstaty trestného činu, za nějž byl dovolatel odsouzen. Dovolatel pak s poukazem na tento dovolací důvod musí namítat, že skutek buď vykazuje zákonné znaky jiného trestného činu, anebo není vůbec žádným trestným činem. To pak znamená, že v případě dovolání podaného obviněným či v jeho prospěch dovolatel v rámci tohoto dovolacího důvodu musí uplatnit tvrzení, že měl být uznán vinným mírnějším trestným činem nebo měl být obžaloby zproštěn, a to zejména odkazem na ustanovení § 226 písm. b) tr. ř. (tj. že v žalobním návrhu označený skutek není trestným činem).

V dovolání podaném z dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. musí dovolatel brojit proti subsumpci jednání obviněného pod určité (určitá) ustanovení trestního zákona a právě tím vymezit rozsah svého dovolání. Proto musí důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. v jeho první alternativě směřovat vždy proti konkrétní přesně určené právní kvalifikaci, přičemž

dovolací námitka by měla být vyargumentována konkrétními skutečnostmi brojícími proti určité právní kvalifikaci. Nelze se tudíž spokojit pouze s obecným tvrzením dovolatele, že skutek není trestným činem. (Srov. k tomu usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 2. 2009 sp. zn. III. ÚS 1706/08 a rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25. 3. 2009 sp. zn. 5 Tdo 247/2009).

Z odsuzujícího rozsudku soudu prvního stupně vyplývá, že dovolatel v lesním porostu označeném nacházejícím se k. ú. obce H., část T., okr. K. vykonával těžební činnost v souladu s rámcovou smlouvou o dílo ze dne 2. 1. 2012 uzavřenou mezi ním jako zhotovitelem a O. I. H., H. u S., jako objednavatelem, v níž si tito sjednali, že budou uzavírat dílčí smlouvy o dílo na provedení těžby dříví a pěstební činnosti v lesích objednavatele (č. l. 59 - 61). Dne 14. 9. 2012 proto obviněný s objednavatelem zastoupeným svědkem O. S. sepsali zápis o převzetí pracoviště (č. l. 103), v němž se obviněný mimo jiné zavázal, že bude při těžbě dva a související činnosti dodržovat předpisy BOZP platné v lesním hospodářství, že nebude pracovat sám a bude dodržovat zadané bezpečné technologické a pracovní postupy a že bude dodržovat bezpečné vzdálenosti při těžbě nebo přibližování dříví.

Dovolatel po prvotním ohledání místa těžby zjistil, že se přímo pod ním nachází lesní cesta, tedy zcela logicky zde vyvěsil v dostatečné vzdálenosti od sebe nalevo i napravo výstražné tabulky v místě, kde bylo možno předpokládat pohyb osob. Soud prvního stupně po doplnění dokazování o ohledání na místě samém ze dne 20. 3. 2014 dovedl směr příchodu poškozeného k místu těžby (jak jej registroval obviněný ve vztahu k poloze pádu stromu a místu, kde byl poškozený přiražen k zemi padajícím stromem pokáceným obviněným), který odpovídá verzi příchodu poškozeného z dříve používané kolmo navazující cesty na cestu užívanou v současné době či z vysokého lesa vedle ní. Jednalo se o variantu možného přístupu osoby volně se pohybující v lese, kterou mohl a musel obviněný předvídat. Tuto možnost ostatně sám připustil v přípravném řízení i v hlavním líčení, když uvedl, že poškozený musel na místo těžby přijít z lesa, kde nebylo výstražné označení. Přesto nikterak nezajistil tabulkou či páskou prostor nacházející se na této cestě a těsně pod ní pro osoby, které mohly do prostoru těžby přijít odspodu z lesního porostu, přestože věděl, že se logicky jedná o třetí v úvahu připadající oblast, odkud mohou do místa těžby vstoupit v lese se pohybující osoby. Je s podivem, že se tomu tak nestalo právě zde, neboť obviněný věděl, že právě sem spadnou stromy jím pokácené a tímto směrem jejich kácení posléze směřoval. Nemohl se ani spoléhat na dohled jiné osoby, jelikož zde pracoval v rozporu se shora uvedeným ujednáním zcela sám.

K zajištění bezpečného pádu stromu v určeném směru z místa, kde kácel strom, do místa, kam jej hodlal pokácet, se nemohl spoléhat ani na dostatečný rozhled a vizuální kontrolu prostoru, což je evidentní z pořízené fotodokumentace k protokolu o ohledání místa činu ze dne 14. 9. 2012, zejména z fotografie č. 7, kterou dále dokreslují především fotografie č. 5, 6 a 9. Z nich je patrné, že mu ve výhledu bránily listnaté stromy a klestí, a v žádném případě tak nemohl mít pod kontrolou kruhovou plochu nejméně o poloměru dvojnásobné výšky káceného stromu jako ohroženého prostoru, jak mu ukládá bod 2 část II. přílohy předmětného nařízení vlády. Nemohl se pak při nedostatečném zabezpečení tohoto ohroženého prostoru ani spoléhat na to, že se osoby pohybující v lese tomuto místu samy vyhnou. Ve své dovolací argumentaci paušálně popisuje hlučnost a nepřehlédnutelnost těžebního provozu a zjevně opomíjí konkrétní okolnosti tohoto případu, a to že poškozený vstoupil do prostoru nechráněném výstražnou cedulí, páskou či přítomností jiné osoby, v okamžiku, kdy obviněný právě motorovou pilu nepoužíval, ale zarážel tzv. těžební klín, tedy poškozený nemohl sám přesně určit, odkud tento zvuk vychází. Lze dále přisvědčit přílehlavé poznámce státního zástupce učiněné ve vyjádření k dovolání obviněného, že (ojedinělý) zvuk motorové pily může signalizovat i jiné práce v lese než vlastní těžbu dřeva (např. rozřezání kmenů již skácených), tedy nejedná se o jednoznačné znamení, že někde v blízkosti probíhá činnost tak nebezpečná jako je kácení vzrostlých stromů.

Vstoupil-li poškozený v rozporu s § 20 písm. i) lesního zákona do porostů, kde se provádí těžba, manipulace nebo doprava dříví, učinil tak z toho důvodu, že o těžbě zřejmě vůbec nevěděl. Právo každého vstupovat do lesa na vlastní nebezpečí ve smyslu § 19 odst. 1 lesního zákona pak nelze vykládat způsobem, jak to učinil dovolatel. Již soud prvního stupně v odůvodnění odsuzujícího rozsudku správně poukázal na to, že uvedené ustanovení umožňuje každému vstupovat do lesa na vlastní nebezpečí, čemuž odpovídá povinnost osoby vstupující do lesa snášet nebezpečí plynoucí z charakteru pohybu v lesním porostu, např. při sběru plodů, a nikoliv nebezpečí vzniku zranění či úmrtí v důsledku činností jiného.

Poškozený proto nemohl s ohledem na dané okolnosti případu jednoznačně analyzovat situaci v lese natolik, aby věděl, že zde těžba probíhá, natož určit přesnou polohu místa těžby, což po něm nelze ani žádat, neboť to byl právě obviněný a jeho povinnost bezpečně vytyčit a zabezpečit prostor těžby s ohledem na charakter pracoviště výstražnými prvky, aby do něj nikdo nemohl vstoupit. Právě porušení této povinnosti obviněného vedlo k pokácení stromu do nepřehledného místa na poškozeného, čímž došlo ke vzniku jeho zranění popsanych ve skutkové větě výroku o vině odsuzujícího rozsudku neslučitelných se životem a jeho smrti, tedy mezi porušením povinnosti obviněného a následkem trestného činu v podobě smrti poškozeného byla dána příčinná souvislost. K vyloučení odpovědnosti za protiprávní jednání obviněného pak nemůže vést ani skutečnost, že nikdy v minulosti se nic takového nestalo a obviněný spoléhal na fakt, že do místa těžby nikdo nevstoupí.

Zavinění obviněného nalézací soud spatřoval nejméně v nevědomé nedbalosti podle § 16 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku, neboť je obviněný zkušeným těžářem, musel tedy vědět, že v rozhodnou dobu se běžně v lese pohybují osoby (a to i vyššího věku, které mohou trpět poruchou sluchu a zraku) za účelem sběru hub (jednalo se o září), ale i z jiných důvodů, přičemž si musel být vědom, že se tyto osoby nepohybují vždy jen po aktivně užívaných cestách, což jim ani zákon o lesích nenařizuje, a dále nemají povinnost být oblečeny tak, aby byl jejich pohyb po lese viditelný na výrazně dlouhou vzdálenost. Z toho měl a mohl vyvodit, že místo těžby musí být zajištěno technickými prostředky či jinou osobou tak, aby nejméně do přibližného místa pádu stromu - tedy bezpečně zajistit prostor nejméně o poloměru dvojnásobné výšky káceného stromu - nemohla v rozhodný okamžik taková osoba vstoupit. Použití dvou tabulek upozorňujících na těžbu, postavení traktoru, pokřik bezprostředně před pádem stromu a oblečení těžáře nelze podle nalézacího soudu považovat za plně vyhovující zabezpečení, čehož si musel obviněný s ohledem na své zkušenosti a znalosti být vědom.

Podle dovolacího soudu lze souhlasit s tím, že z takto zvolené argumentace je patrné, že míru zavinění obviněného popsal poněkud nejednoznačně, pokud přes jím výslovně konstatované naplnění (nejméně) nevědomé nedbalosti obviněného podle § 16 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku měl spíše za to, že obviněný jednal vědomě nedbale, tedy, že věděl, že nedostatečným označením těžebního prostoru a zajištěním jeho bezpečnosti může dojít k újmě na zdraví či životě zde se pohybujících osob, avšak bez přiměřených důvodů spoléhal, že se tak nestane. K takovému hodnocení formy zavinění dovolatele se ostatně přiklání i Nejvyšší soud, přičemž se zároveň ztotožňuje s názorem odvolacího soudu vyjádřeném v jeho usnesení napadeném dovoláním, že skutek spáchaný obviněným vykazuje znaky přečinu usmrcení z nedbalosti v jeho kvalifikované podobě, tedy i ve smyslu § 143 odst. 2 tr. zákoníku, neboť tento čin spáchal proto, že porušil důležitou povinnost vyplývající z jeho povolání. Tuto důležitou povinnost nelze považovat za porušení povinnosti vyplývající z jakéhokoli předpisu, ale jen takové povinnosti, jejíž porušení má zpravidla za následek nebezpečí pro lidský život nebo zdraví, kdy jejím porušením může snadno dojít k takovému následku, což bylo v nyní posuzovaném případě bezezbytku splněno. U obviněného tedy bylo možno dovést porušení povinností stanovených pro osobu vykonávající práci v lese v příloze nařízení vlády č. 28/2002 Sb. nazvané *Další požadavky na způsob organizace práce a pracovních postupů při práci v lese a na pracovištích obdobného charakteru,*

a to v části II. této přílohy. V konkrétní rovině se jednalo o bod 3 - kdy pracoval za podmínek, kdy nemohl sám zajistit bezpečné kácení stromů, dále bodu 5 - jelikož při stanovení pracovních postupů kácení stromu dostatečně nezohlednil charakter pracoviště, a bodu 12 - kdy kácel strom v ohroženém prostoru kruhové plochy nejméně o poloměru dvojnásobné výšky káceného stromu, ačkoliv se zde nacházela fyzická osoba v ohroženém prostoru nekonající práci. Na tomto místě je taktéž třeba zmínit skutečnost, že soud prvního stupně ve prospěch obviněného blíže nezkoumal, zda předmětná lesní cesta nacházející se u místa těžby naplňuje zákonná kritéria účelové pozemní komunikace sloužící k obhospodařování zemědělských a lesních pozemků ve smyslu § 7 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, ve znění pozdějších předpisů, jelikož s tím by byla spojena nutnost posoudit jednání obviněného i jako porušení povinnosti provádění kácení stromů u pozemních komunikací jen za trvalého odborného dozoru v intencích bodu 11 části II. přílohy tohoto nařízení vlády.

Oba soudy nižších stupňů však byly při právním posouzení činu dovolatele vázány zásadou zákazu reformationis in peius, neboť proti prvnímu rozsudku Okresního soudu v Klatovech ze dne 5. 6. 2013 podal do výroku o vině (jímž byl obviněný uznán vinným přečinem usmrcení z nedbalosti toliko v jeho základní skutkové podstatě podle § 143 odst. 1 tr. zákoníku) odvolání pouze obviněný, tudíž novým rozhodnutím ve věci nebylo možno zhoršit jeho konečné postavení, oproti tomu, v jakém se nacházel po vyhlášení prvního rozsudku soudu prvního stupně, což ostatně odvolací soud sám konstatoval v usnesení nyní napadeném dovoláním. Ze stejného důvodu pak nemůže dojít ke změně právní kvalifikace činu obviněného ani v dovolacím řízení.

Jak již bylo uvedeno shora, již nalézací soud ve svém odsuzujícím rozsudku pregnantně vysvětlil, proč nebylo na místě dovodit ani částečné spoluzavinění poškozeného na vzniklém následku. Nemohlo být tudíž ani zohledněno ve smyslu § 441 občanského zákoníku při ukládání povinnosti obviněného k náhradě škody poškozeným K. P., D. B., A. S. a Zdravotní pojišťovně Ministerstva vnitra ČR, jak se domáhal dovolatel.

Lze proto uzavřít, že obecné soudy se v odůvodnění svých rozhodnutí dostatečně zabývaly a vypořádaly se zaviněním obviněného, s příčinnou souvislostí jeho jednání ve vztahu k nastalému následku, jakož i s neexistencí spoluzavinění poškozeného, a Nejvyšší soud proto v podrobnostech odkazuje zejména na podrobné odůvodnění odsuzujícího rozsudku soudu prvního stupně, s jehož výslednou správností se ztotožnil i soud odvolací.

Z těchto jen stručně uvedených důvodů (viz § 265i odst. 2 tr. ř.) pak Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněného Z. K. podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. a učinil tak v souladu s ustanovením § 265r odst. 1 písm. a) tr. ř. v neveřejném zasedání.

P o u č e n í : Proti rozhodnutí o dovolání není s výjimkou obnovy řízení opravný prostředek přípustný (§ 265n tr. ř.).

V Brně dne 19. listopadu 2014

Předseda senátu:
JUDr. František H r a b e c